

Штеточине у производњи садница

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив; гл.ас. д-р Дима Маркова; проф. д-р Винелина Янкова, ИЗК "Марица" в Пловдив

Дата: 09.03.2020 *Брой:* 3/2020

U rasadničkim objektima se proizvode rasadi za negrejane staklene i polietilenske plastenike i za niske tunele. Počinje setva semena za ranu poljsku proizvodnju – paradajz, paprika, patlidžan, kupus, a kasnije za srednje-rane useve. Rasadnički objekti se čiste od biljnih ostataka iz prethodne vegetacije, korova i samoniklih biljaka. Priprema se supstrat za rasadu. Najbolje je da to bude smeša treseta i perlita, kojom se pune pladnjevi, kutije i saksije. Ako se postavljaju direktno na zemljište, površina mora biti dobro izravnata. Na nju se postavlja polietilenska folija, koja izoluje kontejnere za rasadu od zemljišta i ne dozvoljava prolazak patogena i štetočina. Za setvu se koriste zdrava ili dezinficirana semena. U rasadničkom odeljku se obezbeđuje optimalan temperaturni i vlažni režim.

II. Štetočine

Biljne vaši

Uzročnik – fam. Aphididae

Simptomi/Šteta:

Kao rezultat ishrane, izazivaju hlorotične pege i deformaciju listova, usporavanje rasta i uvenuće biljaka.

Zagađenje lisne površine "medljikom" koju luče tokom ishrane.

Razvoj gljiva čađave plesni na njoj i smanjenje fotosintetičke površine.

Životni ciklus:

Pored direktne štete na biljkama, vaši prenose i određene opasne viruse.

Suzbijanje:

- Po otkrivanju prvih primeraka u rasadi, treba sprovesti tretman sredstvima za zaštitu bilja (SZb);
- Poslednji tretman se sprovodi neposredno pre sadnje na stalno mesto;
- Uništavanje korovske vegetacije u i oko gredica, koja predstavlja rezervoar za održavanje i izvor virusne infekcije;
- Ovlašćeni aficidi: Aktara 25 WG 0.007%; Ampligo 150 SE 40 ml/ha; Bi-58 0.05–0.07%; Biscaya 240 OD 0.06%; Danadim Progress 400 EC/Rogor L40/Bi-58 Top 0.05–0.075%; Dekka EC/Desha EC/Dena EC 50 ml/ha; Deltagri 30–50 ml/ha; Decis 100 EC 7.5–17.5 ml/ha; Calypso 480 SC 0.02%; Confidor Energy OD 0.06%; Closer 120 SC 20 ml/ha; Kohinor 200 SL 0.05%; Lannate 25 WP 90–100 g/ha; Lannate 20 SL 125 ml/ha; Mavrik 2 F 0.02%; Masai WP 15–25 g/ha; Meteor 0.08–0.09%; Mospilan 20 SP 0.0125%; Mospilan 20 SG 25 g/ha; Nexide 015 CS 0.02%; Picador 20 SL 0.05%; Sivanto Prime 45 ml/ha; Skato 30–50 ml/ha; Sumi Alpha 5 EC/Sumicidin 5 EC/Oasis 5 EC 0.02%; Tepekki 10 g/ha; Fury 10 EC 15–20 ml/ha.

Staklenička štitasta mušica

Uzročnik – fam. Trialeurodes vaporariorum

Simptomi/Šteta:

Štetne su larve, nimfe i odrasli. Sisu biljni sok uglavnom na donjoj strani listova biljke.

Tokom ishrane luče "medljiku", usled čega listovi postaju lepljivi.

Na njima se razvijaju gljive čađave plesni, koje smanjuju fotosintetičku površinu.

Životni ciklus:

Odrasle štitaste mušice su aktivne noću, kada preleću kratke razdaljine.

Pored direktne štete, one takođe prenose neke opasne viruse na paradajzu.

Suzbijanje:

- Za praćenje pojave i gustine populacije štitaste mušice treba koristiti žute lepljive zamke;
- Pri niskoj gustini populacije u plastenicima, može se osloboditi biološki agens suzbijanja *Encarsia formosa*;
- Po pojavi prvih primeraka, sprovodi se tretman SZb;

Ovlašćena SZb: Admiral 10 EC – 0.05%; Aktara 25 WG – 0.03%; Bi-58 0.1%; Braid 50–112.5 ml/ha; Vaztak Nov 100 EC 0.03%; Dekka EC/Desha EC/Dena EC 50 ml/ha; Confidor Energy OD 0.08%; Krisant EC 75 ml/ha; Closer 120 SC 20–40 ml/ha; Lannate 20 SL 125 ml/ha, Lannate 25 WP 80–100 g/ha; Meteor 0.08–0.09%; Mospilan 20 SP 0.02%; Mospilan 20 SG 35–40 g/ha; Mulligan 25–95 ml/ha; Naturalis 75–100 ml/ha; Natur Breaker 75 ml/ha; Pyrethro Natura 75 ml/ha; Proximo 50–80 ml/ha; Sivanto Prime 56 ml/ha.

Tripsi: duvanski trips i zapadni cvetni trips

Uzročnik – *Thrips tabaci*; *Franklinella occidentalis*

Simptomi/Šteta:

Na napadnutim biljnim organima (listovi, peteljke, cvetovi i plodovi) formiraju se male belkaste pege sa tamnim tačkama, koje su izmet štetočine. Pri većoj gustini populacije, pege se spajaju. Generativni organi biljaka napadnutih u ranim fazama njihovog razvoja se suše i otpadaju.

Životni ciklus:

Duvanski trips se nalazi uglavnom na listovima, rede na cvetovima. Povoljni uslovi za njegov razvoj su visoke temperature i niska vlažnost vazduha.

Zapadni cvetni trips napada uglavnom cvetove.

Tripsi su vektori virusa bronzavosti paradajza (TSWV).

Suzbijanje:

- Za praćenje treba koristiti plave lepljive zamke, koje, u većem broju, smanjuju gustinu populacije štetočine;
- Po pojavi, tretman SZb;
- Ovlašćena SZb: Deka EC/Desha EC/Dena EC 30 ml/ha; Dicarzol 10 SP 556 g/ha; Lannate 25 WP 80–100 g/ha; Meteor 0.06–0.07%; Naturalis – 75–100 ml/ha; Sineis 480 SC – 10–37.5 ml/ha; Fury 10 EC 0.015%.

Minaš paradajza

Uzročnik – Tuta absoluta

Simptomi/Šteta:

Moljac formira kratke i široke mine na listovima, u kojima se mogu videti gusenice i izmet, smešteni na jednom kraju.

Oštećenje plodova pruža mogućnosti za razvoj bolesti koje izazivaju njihovo truljenje.

Životni ciklus:

Odrasli moljci su aktivni noću i danju se skrivaju među listovima.

Štetu nanose gusenice. Najviše preferiraju listove, ali napadaju i plodove.

Suzbijanje:

- Korišćenje feromonskih zamki i crnih lepljivih ploča za pravovremeno otkrivanje štetočine, za smanjenje njene gustine populacije i za preduzimanje adekvatnih mera suzbijanja.

- Pri niskoj gustini populacije, može se osloboditi jedan od bioloških agenasa suzbijanja *Macrolophus pygmaeus*